

Reportage

Afrikaanse varkenspest: ervaringen uit Wallonië en het buitenland

© istockphoto-Thomas_Zsebok_Images

Wallonië

**Jean-Marie Giffroy, Waalse
jachtvereniging (RSHCB)**

“Ik ben blij dat de kennis van Europese veterinaire experts wordt ingezet om de besmetting in Wallonië in te dijken”

“We waren ons ervan bewust dat de Afrikaanse varkenspest onverwacht grote sprongen kon maken. Toch was ik met verstomming geslagen toen ik het nieuws hoorde. We hadden erop gerekend dat de Afrikaanse varkenspest nog enkele jaren tijd meer zou nodig hebben om onze streken te bereiken.” Dat zegt Jean-Marie Giffroy, die voor onze Waalse zustervereniging, de RSHCB, de Afrikaanse varkenspest opvolgt.

“De epidemiologie en de te nemen maatregelen in de strijd tegen de Afrikaanse varkenspest zijn slecht gekend. Toch wordt er vooruitgang geboekt op dat vlak, mede door de ervaring opgedaan in Polen, de Baltische landen en in Tsjechië.

De veterinaire experts van Europa werken gestaag door. Het zijn deze experts die de maatregelen voorstellen in de getroffen landen. Ik ben ervan overtuigd dat ze goed werk verrichten. Ik ben blij dat hun kennis ingezet wordt in Wallonië. In het Waalse gewest is er immers geen enkele veterinaire ambtenaar die zich met ziekten bij wilde dieren bezig houdt. Persoonlijk denk ik dat dergelijke veterinaire ambtenaren steeds belangrijker zullen worden.” De maatregelen genomen in de besmette zone in Wallonië sluiten goed aan bij de Tsjechische aanpak, die tot nog toe het meest succesvol lijkt te zijn.

Voor de lokale jagers is de komst van de Afrikaanse varkenspest uiteraard een zeer ongelukkige zaak. Toch is er veel goede wil bij de lokale jagers om mee te helpen aan de indijking van de infectie. Jean-Marie: “Jagers binnen de geïnfecteerde zone kunnen een grote rol spelen bij het tegengaan van de verspreiding van deze ziekte, door van hun terreinkennis en hun goe-

de wil. Maar het is nodig om hen te motiveren via een vergoeding per geschoten of gevonden everzwijn, zoals dat trouwens ook gebeurt in sommige andere getroffen landen. De kadavers verpakken op een bioveilige manier en het transport naar het verzamelcentrum (dat slechts een uur per dag geopend is en niet op zondagen) vraagt veel tijd en inspanning. Voor de jagers vertegenwoordigt dat een kost die we niet buiten beschouwing mogen laten.”

.....
*Meldpunt Afrikaanse
varkenspest Wallonië: 1718*
.....

Loopt Vlaanderen een risico, nu de infectie al in België aanwezig is? “Uiteraard hopen we dat we de besmettingshaard bij Étalle zullen kunnen indijken. Maar naar schatting zal dat ten vroegste over een jaar of twee het geval zijn. En uiteraard is het ook altijd mogelijk dat de infectie Vlaanderen binnensluipt via een andere weg. Bijvoorbeeld via besmette vleeswaren uit Oost-Europa.” ■

Letland

Linda Dombrovka,
Letse Jagersvereniging

“We kunnen de Afrikaanse varkenspest niet stoppen, we moeten ermee leren samenleven.”

“Sinds eind juni 2014 leven we in de nachtmerrie die Afrikaanse varkenspest heet. Een nachtmerrie voor varkenskwekers waarvoor de ziekte een fundamentele bedreiging vormt voor hun werk. Een nachtmerrie voor overheden, die het midden moeten proberen te vinden tussen de noden en wensen van stakeholders en de aanbevelingen van de Europese Commissie. En een nachtmerrie voor jagers die hun wereldbeeld hebben moeten aanpassen en everzwijnen moeten doden op een manier die weinig meer te maken heeft met jacht en weidelijkheid.”

Toen in 2014 de Afrikaanse varkenspest verscheen in Letland, werden drijfjachten verboden in een zone van 20 kilometer rond de besmettingshaarden. Jacht vanop de hoogzit was er wel toegelaten. Vanaf 2015 waren drijfjachten wel toegelaten in de geïnfecteerde zones, maar enkel als de jagers biosanitaire maatregelen respecteren. Vanaf november 2015 moeten jagers daarenboven gericht op vrouwelijke everzwijnen jagen. Sinds de uitbraak is het verboden om ingewanden in het veld te laten liggen. In 2015 volgde een set van algemene biosanitaire maatregelen voor toepassing tijdens drijfjachten.

De regelgeving rond bioveiligheid bij de everzwijnenjacht werd opnieuw verstrengd in april 2018.

Linda Dombrovka is geen voorstander van jachtbeperkingen: “In Letland heeft het tijdelijke verbod op drijfjacht de verspreiding van de ziekte niet tegengehouden, maar zorgde het wel voor een stijging van de schade met 200 %. Als er jachtbeperkingen in het verschiets liggen, merken we dat gevallen van Afrikaanse varkenspest worden verzwegen, met alle risico’s van dien.”

“Jagers spelen een sleutelrol om de ziekte trachten terug te dringen. De meeste gevallen van Afrikaanse varkenspest werden ontdekt en gemeld door jagers. Jagers organiseren het verzamelen van de karkassen en zorgen voor een reductie in de everzwijnenpopulatie. Het feit dat we als jager ons territorium kennen, maakt dat we dit op de meest efficiënte manier kunnen doen. We werken heel nauw samen met de Veterinaire dienst, zijn betrokken bij de monitoring, schieten dieren die zich vreemd gedragen,”

“Na vier jaar verloren strijd tegen de Afrikaanse varkenspest, moeten we erkennen dat alles wat we in het begin dachten en bediscussieerden, enkel aannames waren. Veel mensen geloofden dat eens de Afrikaanse varkenspest gepas-

seerd zou zijn in het land, dat de everzwijnenpopulaties dan zouden herstellen. Maar in de plaats volgde een tweede besmettingsgolf, omdat de omgeving nog volledig besmet is met de ziekte. We weten te weinig over de ziekte en over het gedrag van everzwijnen om te kunnen voorspellen wat we moeten doen om de ziekte tegen te houden. De vraag is of het mogelijk is deze ziekte te stoppen.” Linda gelooft zelf van niet: “ We kunnen de Afrikaanse varkenspest niet stoppen, we moeten ermee leren samenleven. Dat was ook de teneur op een vergadering eind 2017 in Bulgarije met mensen van veterinaire overheden, de Europese commissie, de wereldgezondheidsorganisatie en jachtorganisaties. Er is geen vaccin en dat zal er ook niet meteen komen. Er is geen oplossing op korte termijn.” ▶

Tsjechië

Miloš Ježek, Tsjechische Jagersvereniging

“Wees er snel bij; laat het virus zich niet verspreiden.”

In Tsjechië arriveerde de Afrikaanse varkenspest enkele jaren later. Maar sinds half 2017 is ook in dit land een besmettingshaard van Afrikaanse varkenspest aanwezig. Tsjechië reageerde snel met verschillende maatregelen. Daarbij volgde het land in hoofdzaak de voorstellen van de Europese experts. Miloš: “Om de bewegingen van everzwijnen te minimaliseren werd in de besmette zone een tijdelijk jachtverbod afgekondigd. Het gebied werd ook afgesloten voor het brede publiek en er werd bijgevoerd om de everzwijnen ter plaatse te houden. Na twee à drie maanden werd de jacht in het besmet gebied toegelaten om de aantallen everzwijnen terug te dringen. Dit kan enkel via stille jachttechnieken en wordt gecoördineerd door de staat. Het afschot gebeurt door specifiek getrainde jagers en door scherpshutters van de politie, met respect voor strenge biosanitair-

re maatregelen. Rond het besmette gebied leverden we sterke inspanningen om de aantallen everzwijnen te reduceren. Dit deden we door de jachtdruk er serieus op te voeren. Alle gedode everzwijnen in de wijde omtrek werden verbrand om het risico op de verspreiding van het virus via besmet vlees te beperken. De belangrijkste stelregel volgens Miloš? “Wees er snel bij; laat het virus zich niet verspreiden. Organiseer de maatregelen zo snel als mogelijk”.

Jagers waren dé partner bij uitstek om de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest in te dijken in Tsjechië. Miloš: “De realisatie van de elektrische- en de geurafluiting, de zoektocht naar kadavers, de inzet van vallen om everzwijnen te vangen, afschot in medewerking met de staat, voorbereiding van de jacht door de politie (scherpschutters), het vervoer van de gedode everzwijnen voor verbranding, We waren overal bij betrokken. Jagers hebben al duizenden en duizenden uren gespendeerd om de Afrikaanse varkenspest tegen te houden.”

Gelukkig is er positief nieuws. Miloš: “Het laatste besmette everzwijn werd gevonden in april. In juli werd nog één everzwijn geschoten met antilichamen wat erop wijst dat dit dier eerder besmet was met Afrikaanse varkenspest. Verder geen gevallen meer. De situatie ziet er positief uit.” ■

Duitsland

Friedrich von Massow, Duitse Jagersvereniging

“Duitsland zet in op een grootschalige informatiecampagne om de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest te voorkomen.”

In Duitsland werden tot op heden (24/10/2018) geen uitbraken van Afrikaanse varkenspest vastgesteld. Toch is de ziekte geen ver-van-hun bedshow. In buurlanden Polen, Tsjechië en nu ook België is de ziekte reeds aanwezig.

“De meest belangrijke maatregel om te voorkomen dat Afrikaanse varkenspest het land binnensijpelt, is een grootschalige informatiecampa-

gne” zegt Friedrich von Massow van de Duitse Jagersvereniging. “Binnen deze informatiecampagne werden meertalige infopanelen geplaatst aan tankstations, parkings en picknickplaatsen langs de Duitse snelwegen. Dat is geen overbodige actie. De Duitse snelwegen zijn immers een heel belangrijke doorgangsroute tussen Oost- en West-Europa.”

Daarnaast bereidt Duitsland zich al voor op een eventuele uitbraak van Afrikaanse varkenspest. Friedrich: “Er zijn maatregelen genomen om de jacht op everzwijnen te stimuleren. Zo zijn enkele wettelijke beperkingen weggenomen, zijn er tegemoetkomingen voor enkele onkosten zoals trichine-onderzoeken, en zijn er maatregelen die de

vermarktning van everzwijnenvlees stimuleren. Aan de andere kant hebben overheden ook nagedacht welke maatregelen aan de orde zijn in geval de Afrikaanse varkenspest daadwerkelijk uitbreekt in Duitsland. Nieuwe wetgeving geeft meer mogelijkheden om snel beslissingen te nemen zoals het plaatsen van omheiningen, jachtverbod, deelname van jagers bij het zoeken naar kadavers, ... Uiteraard moet de maatregel steeds proportioneel zijn tot het probleem. Verder hebben overheden al rampenplan-oefeningen uitgevoerd die een uitbraak van Afrikaanse varkenspest simuleren. Bij sommige van deze oefeningen waren we als jagers ook betrokken.” ■

Nederland

**Laurens Hoedemaker,
Nederlandse Jagersvereniging**

“We moeten volop inzetten om de everzwijnenpopulatie te verlagen”

“We moeten samen met de Nederlandse provincies waken over een betere handhaving van de nulstand voor everzwijnen. Everzwijnen mogen enkel voorkomen op de Veluwe en in natuurgebied de Meinweg in Limburg. Daarbuiten geldt een nulstand. Maar in enkele provincies is dit principe achteraf losgelaten. Dat is geen goede zaak. We moeten terug naar die nul tolerantie, en de everzwijvenaantallen sterk reduceren.” Dat zegt Laurens Hoedemaker van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging. Hij pleit er dan ook voor dat jagers meer middelen krijgen om de everzwijnenpopulatie op een efficiënte manier te reduceren: geluidsdempers, nachtzichtapparatuur en bewegingsjacht.

Het pleidooi lijkt alvast vruchten af te werpen. Laurens: “Nachtzicht-richtkijker, inclusief warmtebeeld, mogen we op vergunning gebruiken. De minister van Landbouw, Natuur en Voedsel is in overleg met de minister van Justitie en Veiligheid om de geluidsdemper voor jachtvuurwapens ook voor vrijwillige jagers mogelijk te maken. De minister van Landbouw, Natuur en Voedsel wil eveneens een beperkte vorm van drukjacht toestaan, waarbij maximaal zes drijvers met maximaal drie aangelijnde honden de zwijnen in beweging kunnen brengen naar maximaal zes jagers. Dit zal gelden voor de provincies Gelderland, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg, voor zolang de dreiging van Afrikaanse varkenspest aanhoudt.” ■

© Laurens Hoedemaker

► Tekst: Kathleen Vanhuysse, Kenniscentrum HVV

PASCAL COLLARD
DE BELGISCHE SPECIALIST VAN KOLVEN OP MAAT

PLEZIER VAN KUNST
WAPENS, MUNITIE, OPTIEK EN KLEREN VAN DE GROOTSTE MERKEN
LUXE JACHTWAPENS, SCHIETTUNNEL VAN 100 METER

Langerodestraat 8 - 3040 Huldenberg (Neerijse) - Tel. 016 47 17 16 - info@armurerie-collard.be

Open van dinsdag tot vrijdag van 9 tot 19 u. | zaterdag van 9 u. tot 17 u.

www.armurerie-collard.be